

Druh vnitřního předpisu: Základní vnitřní předpis	Číslo vnitřního předpisu: Z010/V/20201026	Datum schválení: 20.10.2020
Název vnitřního předpisu: Etický kodex zaměstnance VÚV TGM, v. v. i.		Datum platnosti: 20.10.2020
Nabytím účinnosti tohoto vnitřního předpisu se zrušuje: D/V/Z10/090601 Etický kodex výzkumu (1. vydání)		Datum účinnosti: 26.10.2020
Správce: 102 / Ing. Kateřina Poláková	Zpracovatel: 102 / Ing. Kateřina Poláková	Rozsah působnosti: VÚV TGM, v. v. i.
Číslo vydání: 2.	Počet stran předpisu / počet stran příloh: 10 / 0	Počet příloh: 0
Číslo výtisku:	Schválil:	
Místo uložení výtisku: 102 / Správce	Ing. Tomáš Urban ředitel	

I Úvodní ustanovení

I.1 Rozsah působnosti základního vnitřního předpisu

- I.1.1 Účelem Etického kodexu zaměstnanců VÚV TGM, v. v. i., (dále jen „kodex“) je stanovit obecné zásady etiky zaměstnance VÚV TGM, v. v. i., tj. vymezit a podporovat žádoucí standardy chování a jednání zaměstnance ve vztahu k veřejnosti, partnerům a spolupracovníkům.
- I.1.2 Cílem tohoto kodexu je vytvářet, udržovat a prohlubovat důvěru veřejnosti k dobrému jménu VÚV TGM, v. v. i.
- I.1.3 Obecné zásady etiky výzkumného pracovníka VÚV TGM, v. v. i., vycházejí z etických principů správné praxe ve výzkumu v České republice a zemích Evropské unie a kodifikuje základní pravidla, kterými se mají řídit zaměstnanci VÚV TGM, v. v. i., kteří výzkum a vývoj provádějí nebo jej řídí, a to v oblasti základní vědecké činnosti, v oblasti autorské a publikační a při spolupráci se zadavateli z veřejné správy i podnikatelské sféry.

II Obecné zásady etiky zaměstnance VÚV TGM, v. v. i.

II.1 Zákonnost, nestrannost a důvěryhodnost

- II.1.1 Při plnění úkolů zaměstnanec dodržuje vnitřní předpisy a pokyny nadřízených a jedná pouze v rozsahu pravomoci mu svěřené a respektuje účel, ke kterému byla veřejná výzkumná instituce zřízena.
- II.1.2 Zaměstnanec si počíná tak, aby nebyla snížena důvěra v ústav, svým jednáním a vystupováním podporuje důvěryhodnost VÚV TGM, v. v. i.
- II.1.3 Zaměstnanec zachovává mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s plněním úkolů při výkonu své práce, jež by mohly poškodit nebo ohrozit činnost VÚV TGM, v. v. i., nebo jeho partnerů, a o osobních údajích nebo utajovaných informacích v rozsahu stanoveném právními předpisy. Povinnost mlčenlivosti se nevztahuje na skutečnosti, které zakládají podezření na korupční jednání.

II.2 Odbornost, profesionalita a veřejný zájem

- II.2.1 Zaměstnanec vykonává svou práci na vysoké odborné úrovni a usiluje o průběžné prohlubování a rozšiřování svých znalostí a dovedností.
- II.2.2 Zaměstnanec jedná profesionálně, čestně, bez nepřiměřeného projevu emocí a bez sledování osobního prospěchu, svým pozitivním přístupem přispívá k vytváření profesionálního pracovního prostředí. Jedná korektně s ostatními spolupracovníky i se zaměstnanci jiných organizací, respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů i jiných odborníků a účinně je využívá i pro svůj odborný růst. Nepřipouští diskriminaci či obtěžování.
- II.2.3 Při volbě nejvhodnějšího postupu zaměstnanec respektuje v mezích právních předpisů též koncepce, priority a cíle VÚV TGM, v. v. i., vnitřní předpisy ústavu a pokyny nadřízených vydané v souladu s tímto kodexem. Je přitom otevřen novým přístupům a inovacím a nesesetřává v zavedených stereotypch v myšlení a konání.
- II.2.4 Zaměstnanec přijímá odpovědnost za své jednání a rozhodování.
- II.2.5 Vysoká odbornost nemůže být důvodem pro výjimky z etických standardů.

II.3 Otevřenost, zdvořilost a vstřícnost

- II.3.1 Zaměstnanec jedná a vystupuje v rámci ústavu i ve vztahu k veřejnosti otevřeně, zdvořile, ochotně a vstřícně. Informace určené veřejnosti sděluje za VÚV TGM, v. v. i., ředitel.
- II.3.2 Zaměstnanec pečuje o vzájemné pracovní vztahy a snaží se posilovat týmovou spolupráci. Dodržuje pravidla slušného chování, přistupuje k ostatním spolupracovníkům s úctou a respektem.

II.4 Poctivost a neúplatnost, předcházení korupci

- II.4.1 Zásady, jak odstranit nebo v maximální míře omezit předpoklady pro vznik korupčního jednání ve VÚV TGM, v. v. i., postupy a opatření k řízení korupčních rizik stanovuje základní vnitřní předpis *Z015/V Interní protikorupční program Výzkumného ústavu vodohospodářského VÚV TGM, v. v. i.*

II.5 Rychlost a efektivita

- II.5.1 Zaměstnanec je orientovaný na výsledek, je proaktivní, usiluje o skutečné a funkční řešení problémů a vyhýbá se vytváření nadbytečné byrokracie.
- II.5.2 Zaměstnanec důsledně usiluje o snižování administrativní zátěže jak v rámci ústavu, tak ve vztahu k veřejnosti a tam, kde je to možné a vhodné, volí digitálně přívětivé řešení.

II.6 Efektivní, hospodárné a účelné nakládání s veřejnými prostředky

- II.6.1 Zaměstnanec vynakládá, v souladu s právními předpisy, veškeré úsilí, aby zajistil maximálně efektivní, hospodárné a účelné spravování a využívání finančních zdrojů a zařízení, které mu byly svěřeny, jakož i služeb, které mu byly poskytnuty. Má přitom stále na paměti, že spravuje veřejné prostředky a že je z veřejných prostředků částečně placen.

II.7 Odpovědnost za dobré jméno VÚV TGM, v. v. i.

- II.7.1 Zaměstnanec si je vědom své spoluodpovědnosti za dobré jméno ústavu a snaží se v nejvyšší možné míře zabránit jakékoli činnosti nebo jednání, jež by jej poškozovaly.
- II.7.2 Zaměstnanec dbá na čistotu a úpravu svého zevnějšku a oděvu, který vhodně přizpůsobuje okolnostem, zejména charakteru aktuálního pracovního jednání.
- II.7.3 Ve vztahu k veřejnosti i uvnitř ústavu jedná a vystupuje důstojným a kultivovaným způsobem s vědomím, že reprezentuje veřejnou výzkumnou instituci.

II.8 Uplatnitelnost a vymahatelnost

- II.8.1 Kodex navazuje na základní práva a povinnosti zaměstnanců uvedené v zákoníku práce a v základním vnitřním předpisu *Z002/V Pracovní řád VÚV TGM, v. v. i.* Zásadní porušování tohoto kodexu bude posuzováno jako porušení povinností vyplývajících z předpisů vztahujících se k vykonávané práci se všemi z toho vyplývajícími důsledky.

III Obecné zásady etiky výzkumného pracovníka VÚV TGM, v. v. i.

III.1 Etický rámec výzkumu

III.1.1 Etický rámec výzkumu formuluje základní pravidla etického chování výzkumných pracovníků a jejich jednání ve výzkumu na základě obecně uznávaných etických norem běžných v této oblasti ve vyspělých zemích a je rozšířením zásad etiky zaměstnance VÚV TGM, v. v. i.

III.1.2 Základními etickými principy výzkumu jsou:

- a) Svoboda výzkumu a odpovědnost
- b) Respektování názorové plurality a tolerance
- c) Respektování lidské důstojnosti a autonomie při výzkumu
- d) Transparentnost
- e) Solidarita a spolupráce ve výzkumu
- f) Prospěšnost a nepoškozování, každé riziko výzkumu musí být vyváženo přínosem

III.2 Etika výzkumného pracovníka všeobecně

III.2.1 Výzkumný pracovník:

- a) přijímá odpovědnost za preciznost a objektivitu jím prováděného výzkumu (včetně studia a rešerše literatury, navrhování a provádění experimentů, pozorování a publikování získaných výsledků) na základě svých odborných znalostí v podmínkách daných pracovním prostředím,
- b) odmítá jakoukoli řídicí i poradní funkci ve správě (včetně účasti v odborných poradních orgánech poskytovatele), administraci anebo financování výzkumu, pokud existují oprávněné vážné obavy, že osobní, vědecké, profesní, finanční nebo jiné aktivity by hrozily střetem zájmů a mohly tak ovlivnit jeho objektivitu, způsobilost nebo rozhodovací schopnost při vykonávání této funkce,
- c) dělí se o výsledky výzkumu s ostatními členy řešitelského týmu,
- d) nepoužívá vědecké a vědecko-pedagogické tituly, k jejichž získání předložil nebo použil podklady, které prokazatelně získal v rozporu s etickými zásadami,
- e) nekryje neetické chování ve svém okolí, ani nehledá záminky k zastření vlastních pochybení proti principům etiky výzkumu,
- f) jako člen odborných grémií (vědeckých rad, odborných poradních orgánů atd.) se ve svém rozhodování a hlasování v odborných záležitostech řídí výhradně odbornými hledisky,
- g) spolupracuje s ad hoc etickou komisí podle článku V.3, pokud byla ředitelem jmenována, při plnění jejích úkolů.

III.3 Autorství nebo spoluautorství publikace

III.3.1 Autorství nebo spoluautorství publikace náleží výzkumnému pracovníkovi, který splnil alespoň jednu z uvedených podmínek:

- a) napsal část rukopisu,
- b) podstatně a profesionálně sám nebo v řešitelském týmu přispěl duševní činností k tvůrčímu procesu vedoucímu k výslednému dílu anebo ke zveřejnění výsledků činnosti v monografii, odborném periodiku, sborníku nebo prostřednictvím jiného média,
- c) vytvořil návrh strategie výzkumu nebo získal a určil data, z nichž výzkum zásadním způsobem vychází, a tak rozhodující měrou přispěl k dosažení publikovaných výsledků tohoto výzkumu,
- d) systémově provázal různá teoretická východiska a tím je spojil ve vyšší celek a podstatně tak ovlivnil kvalitu publikovaných výsledků výzkumu,
- e) vypracoval koncepční model, navrhl hodnocení, podílel se na analýze dat nebo interpretaci výsledků, které podstatným způsobem přispěly k vědecké hodnotě publikace.

III.3.2 Výzkumný pracovník jako autor nebo spoluautor publikace:

- a) nedopouští se plagiátorství – při každém citování jiných autorů uvede odkaz na informační zdroj, přitom při shrnutí poznatků jiného autora vyjádří původní myšlenky v dobré víře a bez vědomého zkreslení,
- b) cituje i podstatné práce, které nepotvrzují jeho domněnky a interpretace výsledků,
- c) objeví-li závažnou chybu ve svých publikovaných údajích, provede odpovídající kroky k nápravě chyb v publikaci, jako jsou například vytisknutí errata nebo jiné opravy, stažení publikace nebo i jiné náležité kroky,
- d) zbytečně nevytváří nadbytečné publikace a nefragmentuje výsledky výzkumu do více publikací na úkor jejich kvality a přehlednosti,
- e) nezískává citace vlastních prací cestou dohody několika autorů o vzájemných účelových citacích svých prací.

III.4 Etika výzkumného pracovníka v roli vedoucího pracovníka

III.4.1 Výzkumný pracovník v roli vedoucího pracovníka:

- a) si vybírá spolupracovníky a studenty pro práci ve výzkumu na základě nestranného hodnocení jejich předpokladů pro vykonávanou práci (např. intelektuálních, charakterových a v některých případech i kreativních předpokladů),
- b) předává své znalosti, dovednosti a principy etického chování ve výzkumu,

- c) klade důraz na kvalitu sebevzdělání podřízených zaměstnanců,
- d) rozvíjí nezávislé a kritické myšlení podřízených zaměstnanců a respektuje jejich právo na svobodné vyjádření názorů na výzkum,
- e) uvádí podřízené zaměstnance mezi autory publikace, pokud jejich tvůrčí práce přispěla k výsledkům zveřejněným v dané publikaci,
- f) podporuje badatelskou i publikační aktivitu svých podřízených zaměstnanců i jejich další kvalifikační růst,
- g) důsledně vyvozuje závěry z neetického chování podřízených zaměstnanců,
- h) dbá na správnou aplikaci pracovně-právních předpisů upravujících vztahy při výkonu závislé práce ve výzkumu.

III.5 Etika výzkumného pracovníka v roli posuzovatele, recenzenta, hodnotitele nebo oponenta

III.5.1 Výzkumný pracovník jako posuzovatel, recenzent, hodnotitel nebo oponent:

- a) provádí jemu zadanou recenzní nebo jinou hodnotící činnost osobně,
- b) učiní potřebné kroky k vyjasnění údajů v návrhu publikace, u kterých existuje důvodné podezření, že byly zfalšovány nebo jinak upraveny,
- c) přistupuje k recenzi nebo jinému hodnocení s přiměřenou dávkou důvěry k předkládaným údajům a nezdržuje recenzní nebo jiné hodnotící řízení nadbytečnými požadavky,
- d) neprodluhuje hodnocení výzkumné práce za účelem dosahování vlastní výhody nebo výhody třetí osoby,
- e) nevypracuje stanovisko, jehož závěry by mohly být ovlivněny jeho osobním zájmem, nebo na tuto skutečnost předem jasně upozorní,
- f) nepoužije údaje uvedené v návrhu publikace k jinému účelu než k vypracování recenzního posudku a neposkytne je třetí osobě,
- g) vystříhá se dalších, výše neupřesněných, vědomých konfliktů zájmů,
- h) přistupuje k vypracování expertního stanoviska pouze z oblasti své specializace, k interdisciplinárním tématům přizve vždy příslušné odborníky,
- i) uvádí expertní názor s jasným stanoviskem, osobní názory odlišné od oficiálních stanovisek VÚV TGM, v. v. i., nepublikuje jako zaměstnanec VÚV TGM, v. v. i.,
- j) při vypracování expertního stanoviska nepodléhá případným vnějším tlakům, které by mohly mít jakýkoliv vliv na podstatu obsahu stanoviska,
- k) při vypracování oponentského posudku, recenze nebo v jiném hodnocení nebo posuzování nebude krýt neetické jednání své i jiných,
- l) posuzuje u návrhu projektu, grantového projektu, výzkumného záměru nebo u jiného návrhu výzkumné činnosti i přiměřenost nákladů hrazených z veřejných prostředků,

- m) respektuje důvěrnost a ochranu duševního vlastnictví obsaženého v hodnocených podkladech.

III.6 Příklady porušení etiky ve výzkumu

III.6.1 Typickými příklady porušení etiky jsou:

- a) získání účelových nebo jiných prostředků na výzkum a vývoj podvodným způsobem (předstíráním neexistující kvalifikace, dezinformováním o předchozích výsledcích a praxi, vytvářením falešných a zkreslených představ o výsledcích atd.),
- b) zfalšování výsledků výzkumu nebo jejich prezentace,
- c) porušování práv z duševního vlastnictví nebo účelová manipulace s nimi uváděním částí textu či faktů jinde publikovaných jinými autory bez odkazu nebo poděkování,
- d) vědomá nesprávná interpretace výsledků rešeršních studií, pozorování nebo experimentů,
- e) prezentování fiktivních údajů jako výsledku pozorování nebo experimentu,
- f) selektivní výběr údajů, především vynechání některých údajů s cílem podpořit předpokládanou hypotézu apod.,
- g) záměrná nesprávná interpretace výsledků nebo účelové vytvoření zkreslených závěrů na jejich základě,
- h) takové chování vůči kolegům a kolegyním nebo podřízeným, které je vedeno s cílem ovlivňovat výsledky jejich výzkumu (tím není míněna diskuse k určitému výzkumu),
- i) záměrné prezentování výsledků jiných badatelů nekorektním a tendenčním způsobem,
- j) prezentování sebe jako autora nebo spoluautora bez významného přispění k získání, interpretaci nebo zpracování výsledků výzkumu,
- k) neuvedení autorů, kteří významně přispěli k výzkumu, a naopak uvedení jmen vědecko- výzkumných pracovníků, kteří se na výzkumu a publikaci nepodíleli vůbec nebo jen minimálně,
- l) nedbalost při provádění výzkumu,
- m) neoprávněné získávání osobních údajů při výzkumu předstíráním, že se o osobní údaje nejedná (například kombinací údajů v dotazníku nebo žádostí o vyplnění osobních údajů v příloze k anonymnímu dotazníku),
- n) nevhodné zacházení s důvěrnými a citlivými informacemi,
- o) pořizování kopií designu a softwaru bez povolení.

IV Etika a VÚV TGM, v. v. i., jako instituce zabývající se výzkumem

IV.1.1 Vedení VÚV TGM, v. v. i.:

- a) je odpovědné za prostředí, ve kterém jsou výzkumní pracovníci podněcováni k dosahování nejvyššího standardu své práce,
- b) vychází z toho, že jakkoliv vysoká odbornost nemůže být důvodem pro výjimky z etických standardů,
- c) předchází vzniku konfliktu zájmů, a to především vyloučením zaujatého oponenta a prohlášením předsedů i členů hodnotících komisí nebo jiných orgánů s rozhodovací pravomocí o jejich nepodjatosti,
- d) identifikuje v počátku každého projektu výzkumu možné konflikty zájmů a eliminuje je, neboť objektivita výzkumu může být ovlivněna nebo zpochybněna případnými vazbami výzkumných pracovníků na sponzory, klienty apod.,
- e) podporuje rovnoprávnou integraci začínajících pracovníků do výzkumných týmů,
- f) zajistí rovné příležitosti uchazečům o pracovní místa,
- g) netoleruje v rozhodujících a hodnotících orgánech v působnosti VÚV TGM, v. v. i., osoby, které kryjí, přehlížejí nebo umožňují neetické chování,
- h) respektuje důvěrnost a ochranu duševního vlastnictví,
- i) spolupracuje transparentně a bez konfliktů zájmů s podnikatelskou sférou,
- j) dbá na dodržování etiky při rozdělování finančních prostředků na výzkum,
- k) spolupracuje s veřejností a s orgány veřejné správy, informuje je o cílech výzkumu ve VÚV TGM, v. v. i., o jeho metodách a možném environmentálním nebo jiném riziku vyplývajícím z tohoto výzkumu.

V Postup při řešení porušení zásad etiky

V.1 Všeobecně

V.1.1 Za domnělé neetické chování lze považovat takové jednání, jehož znaky zavadávají důvod domnívat se, že došlo k porušení etických zásad daných tímto kodexem nebo jinými obecně uznávanými relevantními etickými principy a normami.

V.2 Neetické chování zaměstnance VÚV TGM, v. v. i.

V.2.1 Každý zaměstnanec je oprávněn podat řediteli důvodný podnět k posouzení domnělého neetického chování (porušení zásad etiky zaměstnance podle části II) jiného zaměstnance, resp. důvodný podnět k posouzení domnělého neetického chování (porušení zásad etiky výzkumného pracovníka podle části III) zaměstnance, který je výzkumným pracovníkem. Podání má písemnou formu a obsahuje minimálně věcnou podstatu domnělého porušení, důvod, doklad nebo důkaz o porušení,

- případně typ porušení s odkazem na ustanovení tohoto etického kodexu, jméno zaměstnance (zaměstnanců), jehož se týká, a autora (autorů) podnětu.
- V.2.2 Podání může obsahovat výhradu ochrany totožnosti podavatele. V takovém případě musí být podnět podán v uzavřené obálce označené „k rukám ředitele“.
- V.2.3 Otázky týkající se zaměstnance, u kterého vznikla domněnka, že porušil zásady etiky dané tímto kodexem, řeší vždy jeho přímý nadřízený pracovník, kterému ředitel podání podle bodu V.2.1 postoupí. V případě, že účastníci posuzování nejsou spokojeni se závěrečným rozhodnutím nadřízeného pracovníka, lze postoupit posuzování řediteli.
- V.2.4 V případě, že je domnělé porušení zásad etiky závažné, rozsáhlé, složité, nebo hrozí střet zájmů některého účastníka posuzování, může ředitel jmenovat etickou komisi podle článku V.3, a to na základě vlastního rozhodnutí, nebo pokud o to požádá přímý nadřízený, případně zaměstnanec, jehož se podání týká.
- V.2.5 Podá-li zaměstnanec v dobré víře oznámení podezření na porušení zásad etiky jiného zaměstnance, nesmí být vůči němu v této souvislosti činěny žádné přímé nebo nepřímé represe.
- V.2.6 Při součinnosti všech zúčastněných stran se dbá na nejvyšší možnou ochranu soukromí.
- V.2.7 Závěry řešení musí být oznámeny všem zúčastněným stranám a musí obsahovat návrh opatření vedoucích k nápravě, pokud je porušení etiky zjištěno. Základní opatření mohou být navržena v oblasti pracovně právní v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- V.2.8 Jakékoli korupční jednání nebo podezření na takové jednání, o kterém se zaměstnanec dozvěděl hodnověrným způsobem, nebo nabídnutí či získání neoprávněné výhody je zaměstnanec povinen oznámit podle základního vnitřního předpisu *Z015/V Interní protikorupční program Výzkumného ústavu vodohospodářského VÚV TGM, v. v. i.*, který rovněž stanovuje postupy při prošetřování podezření na korupci.

V.3 Etická komise

- V.3.1 Po podání důvodného podnětu o existenci domnělého neetického chování může být ředitelem ústavu jmenována ad hoc etická komise, která se bude zabývat konkrétním případem nesprávného chování, jednání nebo porušení etiky podle tohoto kodexu.
- V.3.2 Vedoucího komise volí ředitel. Komise musí mít alespoň tři členy, přičemž alespoň jeden člen musí být výzkumným pracovníkem.
- V.3.3 Komise pracuje na základě presumpce nevinny, objektivního zjištění skutkového stavu s právem na vlastní obhajobu zaměstnance.
- V.3.4 Komise vypracuje písemný zápis z projednání, který musí obsahovat návrh opatření vedoucích k nápravě, pokud bylo porušení etiky zjištěno, a případné vyjádření zaměstnance. Tento zápis se předkládá řediteli. Základní opatření mohou být navržena v oblasti pracovně právní v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

VI Závěrečná ustanovení

- VI.1 Zaměstnanec VÚV TGM, v. v. i., dodržuje stanovené etické zásady, aktivně podporuje etické jednání a podílí se na vytváření protikorupčního prostředí. Uvědomuje si, že selhání jednotlivce v oblasti etiky má dopad důvěryhodnost VÚV TGM, v. v. i., a proto jde ostatním příkladem.
- VI.2 Poukáže-li zaměstnanec VÚV TGM, v. v. i., oprávněně na neetické chování, nebude mít jeho jednání negativní důsledky v pracovněprávních vztazích.
- VI.3 Respektování zásad etiky je věcí profesionální cti zaměstnance VÚV TGM, v. v. i. Bez jejich dodržování a dodržování kodexu nelze dostát profesionální povinnosti zaměstnance VÚV TGM, v. v. i.

Seznam příloh vnitřního předpisu

Tento vnitřní předpis nemá žádné přílohy.